שארית מנחם

אמרות טהורות, דיבורים קדושים, ערבים ומתוקים, בדרך פרד"ס
מאת כ"ק אדמו"ר הגה"ק **רבי מנחם מענדיל מווישיווא** זי"ע

אמור-פרקי אבות -ל"ג בעומר

יוצא לאור ע"י
מכון
ברכת נפתלי
להוצאת ספרי רבוה"ק זצללה"ה
ע"ש הרה"צ רבי נפתלי צבי בן כ"ק
אדמו"ר רבי **פרץ** זצ"ל מווישיווא
מאנסי נ.י.

פרשת אמור

אמור אל הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם לנפש לא יטמא בעמיו. וברש"י ז"ל להזהיר גדולים על הקטנים. אפשר לומר ואמר"ת ר"ת ומלפניך מלכנו ריקם אל תשיבנו, וזה שרומז אמור אל הכהנים, הם ראשי עם בני אהרן שימשיכו טובות לישראל כנרמז בואמר"ת כנ"ל, ואם תחשוב שאין בכחך לעשות זאת, עז"א להזהיר גדולים על הקטנים, גדולים הם הקדושים אשר בארץ המה שנסתלקו כבר לעולמים, שימליצו טוב בעדינו על הקטנים, ועלינו מוטל רק לשמור את הנפש שלא יטמא בעמיו, ותחול עלינו זכות אבות.

אמור אל הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם לנפש לא יטמא בעמיו. וברש"י אמור וכו', אמור ואמרת להזהיר גדולים על הקטנים לא יטמא בעמיו, בעוד שהמת בתוך עמיו יצא מת מצוה, י"ל **בדרך הלצה** דהנה צריך להזהר ביותר מפני אנשים חדשים באו מקרוב שפרקו מעצמם עול תורה ומצוות וארבם בקרבם שהולכים עדיין במלבושים כהכשרים בישראל ועי"ז שמים מצודה לצעירי הצאן לצודם ברשתם לילך בדרכיהם, לא כן אלו אשר כבר פרקו מעליהם עול ומלבושי היהדות אף כלפי חוץ, מהם כבר מתרחקים ולא ילמדו ממעשיהם, ובזי"ל דברי הפייט, לטהר טמאים, דקאי על אלו האומרים שמטרתם רק לטהר טמאים אבל באמת המה מטמאים טהורים, וא"ת והאיך המה עושים זאת הלא מעשיהם יוכיחו בפרהסיא וכל אחד יזהר וירחיק עצמו וב"ב מהם, לזה אמר, באומר קדוש, דהנה לקדוש ישנם ב' פירושים, א', כפשוטו קדוש וטהור, אבל גם מצינו שהוא פי' לזונה כמוש"כ בפ' וישב (ל"ח כ"א) איה הקדשה, וא"כ הכא באמירתם קדוש מטעים האחרים כאילו כוונתם לקדושה אבל באמת כוונתם רק לטומאה ר"ל, ומכסים טומאתם וכוונתם השפילה במעטה קדושה.

ובזה י"ל הפ' אמור וכו' ואמרת אליהם, וברש"י להזהיר גדולים על הקטנים, דבעיקר צריך להזהר על צעירי הצאן שלא ילכדו ברשתם וממשיך הפסוק, לנפש לא יטמא בעמיו, וברש"י, בעוד שהמת בתוך עמיו, היינו שהמת הוא הרשע הנ"ל מראה עצמו כאילו הוא בתוך עמיו ועושה מעשה עמיו, שהוא מלובש ומחופש בבגדים כהכשרים שבישראל ממנו צריך שמירה יתירה להתרחק ממנו, כי הוא מטמא טהורים, אבל יצא מת, היינו אדם כזה שכבר פרק מעליו הכל והוא בבחי' מת לגמרי ואין פחד שמא יקלקל עוד אחרים, מצוה, דלכזה מצוה להטמאות ולנסות להחזירו בתשובה דאולי ע"ז יזכר שם ישראל עליו.

לא יטמא בעל בעמיו וגו'. הנה מבואר **בספרים** שהש"י כבי' הוא כבעל לנו, ע"י מתן התורה שאנו מקודשים לו יתב', והגם שחטאנו, אבל ישראל בכללו כולו ממתקים ולא הביט און ביעקב, והנה יטמ"א נוטר' את משכן יי טימא (במדבר י"ט י"ג) לשון יחיד, וכן הוא ר"ת של מה טובו אהליך יעקב (שם כ"ד ה'), וזשה"כ לא יטמ"א, לא יהיה בחינת משכן ה' טימא ח"ו, רק בעל בעמיו שיהיה כבי' בבחינת בעל בעמי"ו ברבים, בחינת מה טובו אהליך ועושה מעשה עמך.

ובא השמש וטהר ואחר יאכל וגו'. אפשר לומר עפ"י דאיתא בשם **הרמ"ק** דהשומע חרפתו ושותק והוא מעביר על מדותיו א"צ להתענות על עוונותיו כי ממילא מעבירין ממנו כל פשעיו, (עיין יומא כ"ג ע"א), ובזה פירש הפסוק (איכה ג' ל') ישבע בחרפה, דע"י חרפה שאינו עונה למחרפיו הוא יכול לשבוע ואינו צריך לתעניתים, וזה יש לרמז כאן ובא השמש, היינו אם אדם בא למדריגת השמש ששמעה מהלבנה שאמרה להקב"ה

שא"א לשני מלכים להשתמש בכתר אחד ושתקה (עיין חולין ס' ע"ב), אז וטהר, נטהר עי"כ מעוונותיו, ואחר יאכל שאינו צריך לתעניתים. ובזה יש לפרש הגמרא (שבת פ"ח ע"ב) הנעלבים ואינם עולבים שומעין חרפתם ואינם משיבים, עליהם הכתוב אומר ואהביו כצאת השמש בגבורתו, ר"ל שנשאר האדם בגבורה, דהרוצה להיטהר מעוונותיו ע"י סיגופים ותעניתים תש כוחו, אבל השומע חרפתו ואינו משיב נטהר מעוונותיו ואעפ"כ נשאר בגבורתו.

ובת כהן כי תהיה אלמנה וגרושה וזרע אין לה ושבה אל בית אביה וגו', מלחם אביה תאכל וגו'. י"ל עפ"י מאמרם ז"ל (שבת קי"ט ע"ב) לא חרבה ירושלים אלא בשביל שביטלו בה תינוקות של בית רבן, שביטול חינוך הבנים גורם לחורבן ח"ו, וחינוכם לתורה ומצוות גורם שישראל מוסיפין כח בפמליא של מעלה ומפרנסין כבי' להשכינה הקדושה במזון רוחני, וזשה"כ ובת זהו השכינה, כהן זה הקב"ה שהוא כהן (עיין סנהדרין ל"ט ע"א) כי תהיה אלמנה וגרושה ע"י חורבן ביהמ"ק, תדע שהגורם לכך כי וזרע אין לה שאינם מתנהגים ח"ו בדרך התורה והמצוה, ושבה השכינה הקדושה אל בית אביה, מלחם אביה תאכל ולא משל ישראל, וממילא גם השפעתינו ממנו נתמעט ח"ו, מדה כנגד מדה, ע"כ עלינו למהר ביאת אליהו ע"י תיקון עוון זה לחנך הדור הצעיר לתורה וי"ש, והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם בהשפעות טובות זמ"ז.

ובת כהן כי תהיה אלמנה ושבה אל בית אביה. בת כהן רומז לכנסת ישראל ע"ד הגמ' (סנהדרין ל"ט ע"א) אלהיכם כהן הוא, כי תהיה אלמנה רח"ל בחורבן ביהמ"ק ע"ד היתה כאלמנה (איכה א' ב'), מבטיחה התורה"ק ושב"ה אל בית אביה, כי שב"ה ר"ת המקדש שמו ברבים, והוא ע"י שיבנה בית המקדש שהוא גם ר"ת שב"ה וגם הוא ר"ת של ברוך שומר הבטחתו שישמור לנו הבטחתו ולבנות בית מקדשנו ותפארתנו

אלה מועדי ה'. כתיב (איכה א' ט"ז) על אלה אני בוכיה, י"ל הפשט על "אלה" המועדים אני בוכיה, שנתמעטה מהם השמחה וההשגה, ה' ירחם.

מועדי ה' אשר תקראו אותם מקראי קודש אלה הם מועדי. ונ"ל מועדי ה' אשר תקראו אותם מקראי קודש, להתנהג בהם בקדושה וטהרה, אלה הם "מועדי", ובאם לאו ח"ו נקראו מועדיכם שעליהם נאמר (ישעי' א' ד') חדשיכם ומועדיכם שנאה נפשי, **וכתשובת רע"ק** (במד"ר סוף פ' פנחס) לגוי אחד ששאל למה אתם עושים מועדות והכתיב מועדיכם שנאה נפשי, השיב לו דזה אמור רק על מועדות שעשה ירבעם שבדה מלבו, אבל המועדות של ה' אינם בטלות שנאמר אלה מועדי ה', ולכן בכניסת יו"ט אומרים וידבר משה את "מועדי" ה' אל בני ישראל, ר"ל שיהיו בקדושה, והיינו מועדי ה' אל בנ"י, וזש"ה (הושע ב' י"ג) והשבתי כל משושה חגה חדשה ושבתה וכל מועדה, ר"ל שלא יהיה מועדם היינו שלהם רק מועדי דייקא לשם ה', וממילא יאהב אותם.

והנה אחז"ל (עירובין י"ג ע"ב) כל הבורח מן הגדולה והכבוד הוא רודף אחריו, ע"כ יוצדק אמרם ז"ל (שבת קי"ח ע"ב) כל המענג את ה"שבת", נותנין לו משאלות לבו, פי' בחינת שבת לה' ולא את עצמו, נותנים לו משאלות לבו, וא"ת והא אחז"ל (קהלת רבה פ"א י"ג) אין אדם יוצא מהעולם וחצי תאותו בידו ואיך אפשר שיתנו לו משאלות לבו, כבר תירץ **בנועם מגדים** (פר' תשא) שע"כ יש הבטחה להמענג את השבת שנותנים לו נחלה בלי מצרים עי"ש ודו"ק.

וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עומר התנופה שבע שבתות תמימות תהיינה עד ממחרת השבת וגו'. ידוע שלבטל היצה"ר יש לזכור הא דתנן במתני' (אבות פ"ג מ"א) דע מאין באת ולאן אתה הולך, וזה מביאו להתגבר על היצה"ר, וכן אי' בגמ' שבת (קנ"ג ע"א) שאמר ר"א לתלמידיו לפני פטירתו שוב יום אחד לפני מיתתך וכו', וכי אדם יודע איזה יום ימות, א"ל וכ"ש ישוב היום שמא ימות למחר, אמנם ע"י לימוד התוה"ק גם מסוגל לבטל היצה"ר, ואין צריך לזכור המוקדם שהוא מאין באת והמאוחר לאן אתה הולך, וזה יש לרמז במ"ש חכז"ל (פסחים ו' ע"ב) אין מוקדם ומאוחר בתורה, ר"ל להעוסק בתורה אין צורך במוקדם ובמאוחר כנ"ל. וזשאה"כ וספרתם לכם ממחרת השבת, היינו להתעלות בבחי' ספיר ויהלום, הוא ע"י ממחר"ת אותיות מח"ר מ"ת, השבת בחינת עוה"ב, מיום הביאכם את עומר התנופה, עומ"ר ר"ת מקום עפר רמה ותולעה, וזה שמסיים הכתוב שבע שבתות, רומז לימי שנותינו בהם שבעים שנה, תמימות תהיינה ע"י עצות הנ"ל ותעשו בהם רצונו של מקום, ע"י ממחר"ת כנ"ל. והנה העצות הנ"ל נצרכין רק עד שבת הרומז לקבלת התורה דלכ"ע בשבת נתנה תורה (שבת פ"ו ע"ב), שעד קבלת התורה ההכרח להשתמש בעצות הללו, אבל מקבלת התורה יש לקיים ויגבה לבו בדרכי ה' (דבה"י ב' י"ז ו') ולנצח את היצה"ר ע"י התורה"ק.

והנה כוונות יום אחרון של הספירה הוא תיבת "ארץ" מלמנצח, וזהו משפיל גאים עד "ארץ", עד סוף הספירה צריך להיות עם עצות של שפלות האדם, אכן בהתקדש החג זמן מתן תורה, מגביה שפלים עדי מרום רומז לתורה שהוא מן השמים, ועל ידה ינצל מן היצה"ר. והנה היתרון להתגבר על היצה"ר ע"י התורה הוא שעל ידי זה ינצל מעצבות **בידוע בספה"ק**, ואז יהיה מוציא אסירים ו"פודה ענוים" שלא יפלו ח"ו בעצבות שהוא הקשה מכולם, ועונה לעמו ישראל בעת שועם אליו, בשמחה והתחזקות.

וספרתם לכם ממחרת השבת וגו' עד ממחרת השבת השביעית וגו'. ידוע דברי **הבני יששכר** (חודש תשרי מאמר י' אות י"ט) בשם **הראשונים** לפרש הפסוק (תהלים ל"ט ו') הנה טפחות נתת ימי, דבטפחות הסוכה נרמזים ימי האדם וכל עניני עסקי העולם שהאדם מתעסק בהם, שהם נחלקים לג' חלקים טעם ערב מועיל, אותיות טע"ם, והנה החלק הטו"ב והמועי"ל ישתמש בהם האדם כל צרכו, אבל חלק הער"ב לחיך שאינו לא טו"ב ולא מועי"ל מהראוי לאדם להתרחק ממנו ולא יקח רק ההכרח, ולזה בא הרמז של הסוכה אחר ימי התשובה ששב אל ה' על מה שנמשך אחר הער"ב בעולם הזה, שלא ידמה האדם את העולם הזה לעיקר הבית רק כאורח נטה ללון באוהל כסוכה, ע"כ שיעור הסוכה שבעה טפחים בגובה עשרה טפחים הרי שבעים טפחים, רמז ימי שנותינו בהם שבעים שנה, וזה הנרמז בהנה טפחו"ת נתת ימי, ולזה רומז דין המצוה שהוא בדפנות שהוא שתים כהלכתן ושלישית אפילו טפח (עיין סוכה ו' ע"ב), שלישית ר"ל חלק הג' שהוא חלק הערב אפילו טפח, רק הכרחי, ע"כ.

והנה כתיב (שמות י"ג ה') ועבדת את העבודה הזאת בחודש הזה, וידוע מה שאמרו בשם צדיקים דהפשט הוא שיש לשלב העבודה הזאת של חודש תשרי שנרמז בזא"ת יבא אהרן, עם החודש "הזה" רומז לחודש ניסן כדכתיב החודש "הזה" לכם (שמות י"ב ב'), ראש חדשים, שגם בימי ניסן יש להתבונן בבנין הסוכה, לדעת שימי שנותינו בהם שבעים שנה והעוה"ז אינו עיקר הבית רק כאורח נטה ללון, וע"כ בנין הסוכה שהוא ז' על ז' טפחים גימ' מ"ט, ורומז למ"ט ימי הספירה שתכליתם להתבונן ולשוב ולקבל עול מלכות שמים לימטי טהור להאי יומא של קבלת התורה, וזה הנה טפחו"ת נתתי ימי, טפחו"ת הסוכה שהוא ז' על ז' טפחים שהוא מ"ט, נתת ימי, ימי הספירה לימטי טהור להאי יומא. וזהו וספרתם לכם ממחרת השבת וגו' שבע שבתות תמימות תהינה שהוא מספר מ"ט, לזכור בבנין הסוכה ז' על ז' ובגובה עשרה טפחים הרומז לשבעים שנה שיהיו תמימות, ובבחי' בא בימים כמו שפי' **בספה"ק** הפסוק ואברהם זקן בא בימים (בראשית כ"ד א') שבא עם כל הימים, ושעל לידם נזכה במהרה עד ממחרת השבת השביעית, עלמא דחירותא, שתהיה באלף השביעי יום שכולו שבת, ולזה אומרים תיכף אחרי ספירת העומר יהי רצון שיבנה ביהמ"ק במהרה בימינו, ר"ל שע"י ההכנה של "ימי" הספירה לימטי טהור להאי "יומא", ובבחי' בא בימים כנ"ל נזכה לבנין ביהמ"ק.

שבע שבתות תמימות תהינה וגו' תספרו חמישים יום והקרבתם מנחה חדשה לה'. אפשר לומר עפי"מ שמספרים **שהגה"ק המגיד הק' מקאזניץ זי"ע ועכי"א** לעת זקנתו קרא ב"פ את **הגה"ק מפשיסחא זי"ע ועכי"א** שיבא לפניו ואמר שביאתו מסוגל לו לאריכות יוש"ט, מכיון שהמגיד הק' כבר השלים עצמו לפי דרכו בקודש ואין לו מקום בעוה"ז, והיהודי הקדוש המציא לו דרכים חדשים בעבדות השי"ת ועי"ז המשיך לו חיות כדי שיכול לעבוד באותם דרכים חדשים. וטמון ברמז במאה"כ שבע שבתות רומז על ימי שנותינו בהם שבעים שנה וזה תספרו חמשים יום לבד מעשרים שנה דלא מענשין עלי' למעלה, ונותנת התורה הק' עצה שאז תעלה בחכמתך והקרבתם מנחה חדשה לה' ותזכה לאריכות ימים נוספים בכדי שתוכל לעבוד בדרך החדש בבחי' מנחה חדשה.

ממחרת השבת השביעית תספרו. במצרים היה הדיבור בגלות, וכשנגאלו היה פה סח בתורה ומצוות, והיה הדיבור בבחי' תספרו מלשון ספיר ויהלום, וע"ד אמרם ז"ל (ויק"ר ל"ב ה') שנגאלו ישראל ממצרים בזכות שלא שינו לשונם, וזהו ממחרת השבת כלומר בזכות שבת, וע"ד הגמ' (שבת קי"ט ע"ב) אלמלי שמרו בני ישראל וכו' מיד היו נגאלין, וכדאיתא בשמות רבה (א' ל"ב) עה"פ וירא בסבלותם, שמשה רבינו תיקן להם עוד במצרים לנוח ביום השבת, והיינו ממחרת השבת תספרו, וזה שאומרים בזמירות ליל שבת מחבלי משיח, לשון שיחה, יצלו לרווחה.

עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמישים יום והקרבתם מנחה חדשה לה'. וברש"י ולא עד בכלל והן ארבעים ותשעה יום, י"ל דהנה הקב"ה מושיע לישראל בכל צרתם בשביל פנימיותם שכללות ישראל פנימיותם הוא טוב ורק השאור שבעיסה וטרדות הזמן מעכב, וע"ד אמרם ז"ל (ברכות י"ז ע"א) שחד תנא לבתר דמצלי היה אומר רבון העולמים

גלוי וידוע לפניך שרצוננו לעשות רצונך ומי מעכב שאור שבעיסה עיי"ש, והקב"ה מסתכל בפנימיות ישראל שהוא טוב, וזה שאומרים ויוצא את עמו ישראל מתוכם לחירות עולם, שישועת ישראל הוא "מתוכם" ע"י תוכם פנימיות הלב, ועי"ז פדאם הקב"ה לחירות עולם, וע"ז רומז ימי הספירה שהם מ"ט יום כמספר הר"ת של אני יי חוקר לב שפנימיותם טוב, ועל כן אף אם יתמהמה אחכה לו לישועת ה', כי לא יעזוב את חסידיו שכולם הר"ת מכוונים, ויושיענו במהרה דידן, ונזכה להקריב מנחה חדשה לה' בגאולה שלימה במהרה.

לעני ולגר תעזוב אותם אני ה' אלהיכם וגו', בחודש השביעי באחד לחודש יהיה לכם שבתון זכרון תרועה מקרא קודש כל מלאכת עבודה לא תעשו וגו'. אפשר לומר על פי מה דאיתא במס' חולין (קל"ד ע"א) על מאי דכתיב עני ורש הצדיקו אילימא בדינים והכתיב ודל לא תהדר בריבו, אלא צדק משלך ותן לו, והנה כמו"כ עושה הקב"ה, וזש"א (דניאל ט' ז') לך ה' הצדקה, רק משלך תתן לנו, כי ולנו בושת הפנים, כי מצד עצמנו אין לנו כלום זולת בושת הפנים, וזה כוונת הכתוב בהסמיכות לעני ולגר תעזוב אותם היינו צדק משלך, וע"ז קאמר אני ה' אלהיכם אף אני אעשה כן בחודש השביעי באחד לחודש, שידין אותנו לצדק משלו, וזהו כל מלאכת עבודה לא תעשו, שעבודתכם תהיה מאהבה בחינת בן ולא רק מיראה שהוא בחינת עבד, ואז הקב"ה יתנהג עמכם מדה כנגד מדה, ויקיים עושה צדקה בכל עת זה הזן בניו ובנותיו (עיין כתובות נ' ע"א) בחינת צדק משלך.

זכרון תרועה מקרא קודש. ג' במסורה, זכרון תרועה מקרא קודש, ב' אין זכרון לראשונים (קהלת א' י"א), וג' אין זכרון לחכם עם הכסיל (שם ב' ט"ז), אפשר לומר זכרון תרועה להתעורר ולעשות תשובה שיהיה מקרא קודש וישחרר את עצמו מיצה"ר, כי הקדש מפקיע מידי שיעבוד (גיטין מ' ע"ב), דאל"כ אין זכרון לראשונים אבותינו הקדושים ואין לנו שייכות לאבוה"ק, כי אין זכרון לחכם עם הכסיל.

עוד יש לרמז שאם ח"ו אינם עושים תשובה אין להם שייכות עם השופר שהוא חכמה, כמו שאחכז"ל (ר"ה כ"ט ע"ב) שתקיעת שופר חכמה ואינה מלאכה, ומי שאינו רוצה לעשות תשובה הרי אין בו חכמה ע"ד (משלי י"ח ב') לא יחפוץ כסיל בתבונה, נמצא אין לו שייכות עם השופר כי אין זכרון לחכם עם הכסיל. ובקשתינו זכרנו בזכרון טוב לפניך לעורר אותנו לתשובה ע"י השופר שהוא להזכיר עקידת יצחק, והיינו ועקידת יצחק לזרעו היום ברחמים תזכור, להזכיר לנו עקידת יצחק שנלמוד ממנה מסי"נ, וע"י שנלך בדרכי אבות כנ"ל ברוך אתה ה' זוכר הברית, שברית אבות לא תמה (עיין תוס' שבת נ"ה ע"א).

א"י בפי' המסורה בהקדם דברי השלה"ק דזכרון אבותינו הק' למי שאינו הולך בדרך הישר אדרבה לגריעותא יחשב, כיון שהיה לו אבות חשובים היה לו להיות יותר טוב, ופירש בזה הפ' (דברים ט' כ"ז) זכור לעבדיך לאברהם ליצחק וליעקב אבל אל תפן אל קשי העם הזה, ר"ל בשעה שהם קשי עורף אל תזכיר להם שם אבותם להרע להם ח"ו. וזאת תורת המסורה זכרון תרועה דהיינו להזכיר עקידת יצחק, וקשה וכי אין זכרון לראשונים שהם זכות אבות בלי תקיעה ולמה לי התקיעה, והוא כמשיב אין זכרון לחכם, אבותינו הקדושים, עם הכסיל ההולך בדרך עקלתות, ע"כ עלינו לתקוע להתעורר לתשובה ועי"כ ומזכיר זכות אבות לנו לטובה.

א"י עוד בפירוש המסורה זכרו"ן ג' פעמים זכרון תרועה, אין זכרון לראשונים, אין זכרון לחכם עם הכסיל, ע"ד דאיתא **בספה"ק** דתקיעה ראשונה באה להחריד הלב לעשות תשובה מיראה עכ"פ, כמש"נ (עמוס ג' ו') אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו, ותרועה שהיא שניה באה להמליך את הקב"ה עלינו בתשובה מאהבה, ויען שמיראה עדיין נשאר שוגג כדאי' ביומא (פ"ו ע"ב) דבשב מיראה זדונות נעשות שגגות, ע"כ השטן בהול כיון דעשו תשובה, ולא בהול כיון שעדיין יש שוגג, ובשניה בהול לגמרי כיון דהכל נעשה טוב ע"י תשובה מאהבה ואין לו מה לקטרג (עיין תוס' ר"ה ט"ז ע"ב בשם הירושלמי), **ואולי** מה"ט נקרא יום תרועה דבתרועה כתיב יהיה "לכם", לרמז שנרויח ה"לכם" לכל צרכיכם דהיינו עבירות שיתהפכו לזכויות.

וזש"נ (תהלים פ"ט ט"ז) אשרי העם יודעי "תרועה" דייקא ה' באור פניך יהלכון, וימלוך עלינו במהרה. והנה כשיש עדיין שגגות עדיין אנו משועבדים ליצה"ר דגם שוגג צריך כפרה, אבל כשמתקדשים ומקבלים מלכותו עלינו אז הקדש מפקיע מדי שיעבוד (עיין גיטין מ' ע"ב) ואז אנו בני חורין. וזה יש לרמז בתפלת ראש השנה ותתן לנו ה' אלהינו "באהבה" את יום הזכרון הזה יום "תרועה" דייקא, מקרא קודש, והקדש מפקיע מידי שיעבוד, "זכר ליצי"מ" שיצאו משעבוד לחירות. וזאת תורת המסורה זכרון תרועה שהוא השניה, ובא כמתמיה אין זכרון לראשונים, למה אינו מזכיר התקיעה שהיא ראשונה, עז"א אין זכרון לחכם עם הכסיל, דמש"ה איני אומר תקיעה דאזי

התשובה מיראה ויש עדיין מעשה כסיל שוגג, משא"כ בתרועה שהיא מאהבה ואין לה שום שייכות לכסיל, דתק"ש חכמה הוא (ר"ה כ"ט ע"ב), ואין זכרון לחכם עם הכסיל ונעשה הכל טוב בעה"י.

ועניתם את נפשותיכם בתשעה לחודש בערב מערב עד ערב תשבתו שבתכם. י"ל ע"פ מה שפי' הפסוק בתהלים (ס"ג ו') כמו חלב ודשן תשבע נפשי ושפתי רננות יהלל פי, שע"י הזדככות החומר ערב לו העבודה ושבע ממנה כמו מאכילה, וזהו שאה"כ כמו חלב ודשן תשבע נפשי, מזה ששפתי רננות יהלל פי תורה ותפלה. וז"ש ועניתם את נפשותיכם בתשעה ר"ל בתשעה ימים שבין ר"ה עד יוה"כ לזכך את עצמו, ואזי ע"י זיכוך החומר יזכה לב"ערב" שהוא לשון מתיקות לטעום טעם מתוק מדבש בעבדות השי"ת, ואז מערב עד ערב תשבתו שבתכם, כמו בעונג שבת שהוא ע"י אכילה תשבתו שבתכם תרגישו בעבודת יוה"כ תענוג, וזה יש לרמז גם בפסוק (קהלת ז' י"ב) החכמה תחיה בעליה כנ"ל, ועל דרך שפי' **הרה"ק הר"א מסטרליסק זצ"ל** הפסוק (תהלים נ' י"ב) אם ארעב לא אומר לך, פי' אם ארעב שמרגיש רעבון, סימן שלא אומר לך, שלא אמרתי דיבורי תורה ותפלה כראוי.

ובזה פי' מאחז"ל (שבת קי"ט ע"ב) אלמלי שמרו ישראל שתי שבתות, כלומר יוה"כ ושבת כששניהם חלים ביום אחד, דלכאורה א"א לקיים אז עונג שבת באכילה, אבל כשמתענג בעבודתו יתב"ש כמו אכילה, נמצא שומר שני שבתות בבת אחת וע"י עבודה כזו נזכה לגאולה.

ביום השמיני מקרא קדש יהיה לכם והקרבתם אשה לה'. י"ל עפ"י דברי **ההפלאה** ז"ל על הגמ' במס' תענית (כ"ה ע"א) דמשמיא תרתי לא עבדית, ומשו"ה כשאדם שואל צרכיו ויש בהם הרבה בקשות בני חיי ומזוני וכדומה. איך יתקבל תפלתו, אבל אם כוונתו בכ"ז למען שיהיה לו הרחבת הדעת לעבוד את השי"ת, אזי כולה בקשה אחת היא הרחבת הדעת ונתמלא בשלימות, וז"ש דוד המלך ע"ה (תהלים כ"ז ד') "אחת" שאלתי מאת ה' וגו' שבתי בבית ה' כל ימי חיי וגו', פי' אע"פ שאני מבקש דברים הרבה, מ"מ הוא רק "אחת" שאלתי, כי אותה אבקש למען שבתי בבית ה' כל ימי חיי לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו, עד כאן תורף דבריו.

ועפי"ז י"ל הפסוק מקרא קודש יהיה לכם והקרבתם אשה לה' הוא ר"ת אלו"ל, שאף שעיקר תפילתינו הוא מקרא קודש על הרוחניות, מכל מקום יהיה גם "לכם" כל צרכיכם הגשמיים, כי והקרבתם אשה לה', שהגשמיות ההרחבת הדעת הם צורך להתקרבות לה' לעבודתו ית'. וזה שאמר הכתוב (דברים ל' י"ב) מי יעלה לנו השמימה, ר"ל מי יעלה "לנו" ע"ד לכם לכל צרכיכם הגשמיות, השמימה לצורך גבוה לצורך רוחניות. ולזה אמר יוסף (בראשית מ"ה ז') וישלחנו אלהים לפניכם לשום לכם, הרומז על גשמיות "לכם" לכל צרכיכם (ביצה כ"ח ע"ב), והוא ג"כ ר"ת אלו"ל, שאז מותר להתפלל עם על גשמיות כנ"ל.

ולקחתם לכם ביום הראשון. ובמדרש ראשון לחשבון עוונות, אפשר לומר עפ"י מה שפרשתי הפ' (שמות ל"ב י') ועתה הניחה לי ויחר אפי וגו', למה ה' יחרה אפך בעמך אשר הוצאת מארץ מצרים בכח גדול וגו', בהקדים דברי **האלשיך** עה"פ (שם שם י"ד) וינחם ה' על הרעה אשר דיבר לעשות לעמו, שכעסו של הקב"ה שכבה במה שדיבר לעשות לעמו עיי"ש, ברם ידוע שיש מקטרג שנקרא "אף" (עיין מדרש שוח"ט מזמור ז'), וכנראה שאת המחבל הנקרא אף לא יכול להשתיק בזה, ולזה אמר הקב"ה ועתה, הניחה לי, אפילו תפעול אצלי שאמחול להם, אבל ויחר "אפי" בהם, דהמקטרג "אף" אינו מתרצה בזה, אבל באמת אין טענתו טענה דכיון שהקב"ה הציל את ישראל מזוטו של ים הרי הם שלו, (עיין שו"ע חו"מ סי' נט"ר סע"ו), ע"כ אמר משרע"ה למה ה' יחרה "אפך" בעמך, אשר הוצאת מארץ מצרים בכח גדול וביד חזקה, למעלה מן המזל, והרי הם שלך כנ"ל. ועפי"ז יובן המדרש ראשון לחשבון עוונות, דהנה בסוכות שנוטלים ד' מינים המורים שאנו למעלה מהמזלות, (כמבואר בבני יששכר מאמרי חודש תשרי י' אות י"ח) הוא ראשון לחשבון עוונות, פי' שמזכירים העוונות ואינם יראים מהמקטרג, כיון שאנו למעלה מהמזל ורק של הקב"ה לבד, כתפלת משה שנתקבלה ומתודים ומודה ועוזב ירוחם.

ולקחתם לכם ביום הראשון וגו' ושמחתם לפני ה' אלהיכם. במדרש (מובא בטור או"ח הל' ר"ה סי' תקפ"א) ראשון לחשבון עוונות, ועיין **בט"ז** (שם) שהאריך לפרש דברי המדרש, ויש לומר בד"ז דהנה כתיב (איוב ד' י"ז) האנוש מאלוה יצדק אם מעשהו יטהר גבר, ופירשנו דהנה יש להמליץ על חטאותינו אם אדם הראשון יציר כפיו של הקב"ה חטא ומה יענו ילודי אשה, וזה שאמר הכתוב האנוש מאלוה, ר"ל יציר כפיו יצדק וכי ניצול הוא מחטא, ומכל שכן אם מעושהו שנולדו ממנו יטהר גבר. ומשום הכי בראשון לחג הסוכות שהוא יום שמחתינו, אשר לכאורה קשה מאד לאדם שמלא עוונות ופשעים לשמוח,

צוותה התורה שיקח אתרוג שלחד מ"ד (בב"ר פט"ו ח' ובויק"ר פכ"ז) עץ שאכל אדם הראשון אתרוג היה, ועי"ז יוכל להתנצל ולשמח את עצמו, וע"י שמחה עם לב נשבר יעשה תשובה, וילמד מאדם הראשון שעשה תשובה, כדאיתא במד"ר פר' בראשית (כ"ב כ"ח), וזהו שאמרו חכז"ל ולקחתם לכם ביום הראשון ראשון לחשבון העוונות, היינו חטא אדם הראשון שהיה חטא הראשון בעולם העשיה וע"י לקיחת האתרוג יוכל לקיים ושמחתם לפני ה' אלהיכם תשובה ע"י שמחה ויתהפכו הזדונות לזכיות.

כל האזרח בישראל ישבו בסכת. י"ל דמצות סוכה רומז לאחדות ע"ד אמרם ז"ל (סוכה כ"ז) כל האזרח בישראל ישבו בסכת, מכאן שראויים כל ישראל לשבת בסוכה אחת, ומשום הכי יש ליתן טעם לשבח על הא דאי' במס' ע"ז (ג' ע"א) דלעתיד לבא ינסה הקב"ה את אומות העולם במצוה קלה שסוכה שמה לסתור טענתם תנה לנו מראש ונעשנה, כי מכיון שמצוה זו רומז לאחדות אין אומות העולם שייכים לה. והנה כל זה כשמתנהגים כישראל ואז כל ישראל חברים, אבל לא יתחבר עם רשעים, וכידוע מש"כ **החיד"א בספרו ראש דוד בשם החסיד ר' יהודא האבילי** (הובאו דבריו בבני יששכר לח' תשרי מאמר י') ליתן טעם לשבח מדוע עושים זכר לעניני הכבוד דוקא ולא למן ובאר, שעניני הכבוד היו רק לישראל מיוחדים בטובה כי הערב רב הענן פלט אותם, לא כן מן ובאר שגם הערב רב נהנו משם עי"ש, וממילא ע"ז אנו לומדין שאין להתחבר לרשעים. וזה כונת המסורה ויודע ב' במסורה, בוקר ויודע ה' את אשר לו (במדבר ט"ז ה'), ויודע בהם את אנשי סוכות (שופטים ח' ט"ז), בוקר ויודע ה' את אשר לו ואת הקדוש דייקא הקריב אליו ולהתחבר רק עם יראי ה', ולומדים אנו זאת מסוכות הרומז לעניני הכבוד כנ"ל שלא קלטו את הערב רב, וזהו שמביא המסורה ויודע בהם את אנשי סוכות.

בסוכות הושבתי את בני ישראל. ידוע שעניני הכבוד היו בבחי' סוכה צילא דמהימנותא שהקב"ה מגן ומחסה לישראל והאירו לישראל לנחותם הדרך, וכמש"כ (שמות י"ג כ"א) וה' הולך לפניהם בעמוד ענן לנחותם הדרך. וקדושת סוכה צילא דמהימנותא שהיא זכר לעניני הכבוד כמובא בספרי **החיד"א ובבני יששכר** מביא לאמונה שלימה שבזכות האמונה נגאלו ועתידים להגאל, וזה יש לרמוז בפסוק (שמות י"ג ד') היום אתם יוצאים בחודש האבי"ב, שהוא ר"ת של ברוך הגבר אשר יבטח בה' (ירמיה י"ז ז'), היינו דלצאת מן הגלות יתכן ע"י אשר יבטח בה', והוא ע"י שמסתופף בצילא דמהימנותא, ותמצא שבסוכות הושבתי את בני ישראל ג"כ ר"ת האבי"ב, שמביא אמונה, ובזכות האמונה נזכה לגאולה העתידה שנאמר בה והי' ה' לך לאור עולם (ישעיה ס' כ'), ע"כ האבי"ב ג"כ ר"ת בני ישראל היה אור במושבותם (שמות י' כ"ג), וגם אבי"ב ר"ת בונה ברחמיו ירושלים אמן

פרק ד'

משנה א'

איזהו גבור הכובש את יצרו. יש לרמוז בזה הפסוק (שופטים ח' כ"א) **כאיש גבורתו,** כאי"ש, ר"ת אשגבהו כי ידע שמי (תהלים צ"א י"ד), וזה גבורתו של איש.

איזהו עשיר השמח בחלקו. י"ל עפי"מ שפרשנו התפלה של ברכת החודש חיים של עושר וכבוד חיים שתהא בנו אהבת תורה ויר"ש, דהנה יש עני שנקרא עושר משום שהוא שמח בחלקו, ולעושר זה אין חולקין כבוד כיון שהוא עני, וע"ז הכתוב אומר (משלי ל' ח') רש ועושר אל תתן, ר"ל שאנו מבקשים מהשי"ת שאל יתן לנו עשירות כזה שבמציאות הוא עני, רק יתן לנו עושר לבד, שהוא נצרך לאהבת תורה ויר"ש, כי העניות מעביר את האדם מדעתו ומדעת קונו, ע"כ בקשתינו חיים של עושר וכבוד חיים שתהא בנו אהבת תורה ויר"ש.

משנה ג'

שאין לך אדם שאין לו שעה. י"ל עפ"י הפסוק (שה"ש ב' י"ז) עד שיפוח היום ונסו הצללים וגו', עד שיפוח היום ר"ת שע"ה, וכן הוא ר"ת החפץ שלום עבדו (תהלים ל"ה כ"ז), וזהו אין לך אדם שאין לו "שעה", עוד בגלות קודם בוא יום הגדול הרומז בעד שיפוח היום, שבאמת הקב"ה חפץ בשלומינו אף בגלות.

משנה ט'

רבי יונתן אומר כל המקיים את התורה מעוני סופה לקיימה מעשר. אפשר לרמז זה בפסוק (קהלת י"א א') שלח לחמך על פני המים כי ברוב הימים תמצאנו, שלח לחמך, הפרנסה על פני המים זהו התורה, כי ברוב ימים תמצאנה

לקיימה מעושר כמאמרם הנ"ל.

העושה מצוה אחת קונה לו פרקליט אחד והעובר עבירה אחת קונה לו קטיגור אחד תשובה ומעשים טובים כתריס בפני הפורענות. יש מקשים מדוע מיעוט עבירות אינם בטילים ברוב מצוות, **ומתרצים** כיון דקיימ"ל (ביצה ג' ע"ב) דדבר שיש לו מתירין לא מהני ביטול, וא"כ כיון שיש מ"ע של תשובה הוי דבר שיש לו מתירין ואינם בטילים, וזש"א העושה מצוה אחת וכו' והעובר עבירה אחת קונה לו קטיגור אחד, ואי תימא למה אינו בטל, ע"ז מסיימת המשנה "תשובה" ומעש"ט כתריס בפני הפורענות והוי דבר שיש לו מתירין כנ"ל, (והרשע המחטיא את הרבים וכדו' שאין מספיקין בידו לעשות תשובה גם אין העבירות בטילים במצוות משום שמחשיב העבירה ורוצה בקיומה ודבר חשוב אפי' באלף לא בטיל, עיי"ש בביצה).

משנה י"ז

הוא היה אומר יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה. י"ל עפ"י הפסוק (איכה ג' כ"ז) טוב לגבר כי ישא עול בנעוריו, טו"ב יש"א הם ר"ת יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים, וכ"ז יהי' מנעוריו, כמשאחז"ל (ע"ז י"ט ע"א) אשרי איש שעושה תשובה כשהוא איש.

משנה כ'

ר"מ אומר אל תסתכל בקנקן אלא במה שיש בו וכו'. אפ"ל דהנה לגבי י"ג מדות של רחמים כ' ונקה לא ינקה, ונקה יש בתחלה וסוף שם ו"ה וגבי ינקה יש בתחילה וסוף שם י"ה וצריכים לחברם, והנה ידוע ששם הויה במילוי אלפין גימ' מ"ה וכאן מפסיק אותיות "קן קן" בין השם השלם, וזש"א ר' מאיר אל תסתכל ב"קנ־קן" המפסיק בין שם הוי' השלם אלא במ"ה בשם הויה שיש בו, וזה שאמרו (יומא פ"ו ע"ב) גדולה תשובה שמקרבת את הגאולה, גאולה גימ' מ"ה שמקרבת את חיבור שם י"ה בו"ה.

א"י עוד ע"ד הגמ' (עירובין י"ג ע"ב) תלמיד היה לו לר"מ שהיה אומר על כל דבר ודבר של טומאה ארבעים ושמונה טעמי טומאה ועל כל דבר ודבר של טהרה ארבעים ושמונה טעמי טהרה, ותלמיד ותיק היה ביבנה שהיה מטהר את השרץ במאה וחמישים טעמים, וה"ה לטמא בק"ן טעמים מרוב פלפול של הבל, וזש"א ר"מ אל תסתכל בקנקן בק"נ ק"נ טעמים, אלא במה שיש בו תוכן של דבר ולא כתלמידו, וכאמרם ז"ל (חגיגה ט"ו ע"ב) שר"מ תוכו אכל וקליפתו זרק.

משנה כ"א

ר"א הקפר אומר הקנאה והתאוה והכבוד מוציאין את האדם מן העולם. וי"ל מדוע דוקא הן, עפ"י מה דאיתא (קידושין מ' ע"ב) דהעולם נידון אחר רובו וכשיש רוב צדיקים טוב לעולם, ולכאורה איך נתבטלו מיעוט הרשעים הלא הם בעלי חיים שאינם בטלים (עי' יו"ד סי' ק"ו) רק באמת מהאי טעמא אמרו חכמינו ז"ל (ברכות י"ח ע"ב) רשעים נקראים מתים, אבל הנה כל זה כשאין בו גיאות דאל"כ הוא דבר חשוב ואפילו אינו בעל חי אינו בטל (עי' זבחים ע"ב) והנה **ידוע מספה"ק** דג' עבירות הללו קנאה ותאוה וכבוד באים ע"י גיאות ואזי אינו בטל גבי רוב צדיקים כנ"ל ועל כן מוציאין אותו מן העולם משא"כ וענוים ירשו ארץ.

משנה כ"ט

הוא היה אומר הילודים למות והמתים לחיות והחיים לדון לידע ולהודיע ולהודע שהוא אל, הוא היוצר הוא הבורא וכו'. בריש חלק (סנהדרין צ"א ע"א) ילפינן תחיית המתים ממאי דלא הוי מה דהוי לא כש"כ, וכל זה להמאמין שפועל הרע הוא הפועל הטוב, ולזה בתפילת שמ"ע שאנו משבחים אותו וקונה הכל וכדומה מסיימים ונאמן אתה להחיות מתים, והנה גבי טוב נקרא הקב"ה "יוצר" ע"ד יוצר אור וגבי רע נקרא הקב"ה "בורא" ע"ד בורא חושך, וזש"א הילודים למות והמתים לחיות וכו' לידע ולהודיע שהוא היוצר הוא הבורא ופועל הרע הוא הפועל הטוב, והנה באמת מזה שאנו רואים שאיש טמא רע נעשה בפתע פתאום טוב מזה תשובה נגד הדעה הנפסדה הזו שאומרים שח"ו פועל הרע אינו פועל הטוב, וזה שאמר הכ' (איוב י"ד ד') מי יתן טהור מטמא לא אחד, מזה שיתן טהור מטמא מזה ראי' לומר עכ"ח שאחד הוא, וזה שאמר הכ' (שמות י"ב י"ב) ועברתי בארץ מצרים להכות את מצרים ולגאול את ישראל מזה ראי' שאני ולא אחר (עי' ירושלמי סנהדרין פ"ב ה"א) ופועל הרע ח"ו הוא פועל הטוב.

הוא עתיד לדון ברוך הוא שאין לפניו לא עולה וכו' ואל יבטיחך יצרך שהשאול בית מנוס לך שע"כ אתה חי וע"כ אתה מת וע"כ אתה עתיד ליתן דין וחשבון. כי הגוף יאמר שהנשמה חייבת שמיום שפירשה ממני הריני מוטל כאבן דומם והנשמה תאמר שהגוף חטא שמיום שפירש ממנה הריני פורחת באויר כצפור והקב"ה יחיה ומרכיב הגוף והנשמה ודן אותם כאחד (עי' סנהדרין צ"א ע"ב) וז"ש בע"כ אתה חי אפילו כשאתה בע"כ מת הנך חי כדי ליתן דין וחשבון, וכל זה בכל העבירות אבל לא במין שפוגם במחשבה מחשבת ע"ז חלק הנשמה השכל לבד ומחשבת ע"ז נידונית כמעשה (עי' קידושין ל"ט ע"ב) ונדונה הנשמה בפני עצמה כי היא בעצמה חטאה, וזש"א (תהלים צ"ב י') כי הנה אויביך ה', עובדי ע"ז וכו', יאבדו ויתפרדו, הגוף מהנשמה, כל פועלי און לעולם, וז"ש (תהלים פ"א ט"ז) משנאי ה' יכחשו לו בחינת עובדי ע"ז, ויהי עתם, במיתתם, לעולם ולא יחיו אפילו לשעה לדונם, כנ"ל שבע"ז נדונה הנשמה בפני עצמה.

א"י הוא עתיד לדון וכו' ודע שהכל לפי החשבון ואל יבטחך יצרך שהשאול בית מנוס לך. אפ"ל ואל יבטחך אל תבטח בלבבך שתטען שיצרך הסיתך ולא יכלת לנצחו כי השאול העצה שיזכיר לו יום המיתה בית מנוס לך מהיצה"ר ויכלת להינצל ממנו.

ל"ג בעומר– רשב"י

לך אכול בשמחה לחמך ושתה בלב טוב ינך כי כבר רצה האלהים את מעשיך (קהלת ט' ז'). **נודע מספה"ק** שמל"ג בעומר מתחיל הארת קבלת תורה הקדושה שבכתב ושבעל פה שכל זה נצרך לקבלת עול מלכות שמים ואי אפשר בלעדם, לכן איתא **בספה"ק** אשר תור"ה כת"ב פ"ה גימ' אלף קי"ח כמספר יחודא עילאה של שמ"ע ישרא"ל ה' אלהינו ה' אח"ד וזה שאנו אומרים בתפילה ובתורתך כתוב לאמר, ובתורתך שהוא תורה "כתוב לאמר" בכתיבה ובעל פה ע"י אמירת שמע ישראל וכו' כנ"ל, והנה בסיני ניתן תורה שבכתב והבעל פה היה על ידי שכל הקדוש של חכמינו ז"ל ע"י הפלפול אמת שהוא בחינת עוקר הרים, ע"כ סינ"י עוק"ר הרי"ם גימט' עצר"ת עם הכולל זמן מתן תורתנו לכן שלחו לתמן ושאלו בסוף הוריות (י"ד ע"א) איזהו מהם עדיף ובא התשובה סיני עדיף דאמר מר הכל צריכים למרי דחיטי, רצ"ל "למרא" לעבודת השי"ת וקבלת עול מלכות שמים הכל צריכים בין בחינת סיני שהוא תורה שבכתב ובין בחינת עוקר הרים שהוא תורה שבעל פה. ל"מרא" נצרך גם "חטי" הר"ת של חלב חטים ישביעך (תהלים קמ"ז) ולכן קמ"ח תור"ה עה"כ עולה עצר"ת (עי' באמרי נועם).

ועל פי האמור שבין בחי' סיני ובין בחי' עוקר הרים צריכים לעול מלכות שמים נרמז מה שאמרו שם בגמ' רב יוסף סיני ורבה עוקר הרים רב"ה עק"ר הרי"ם יוס"ף סינ"י עולה שמ"ע ישרא"ל ה' אלהינ"ו ה' אח"ד, (עי' עט"י).

וכיון שבל"ג בעומר סמך ר' עקיבא החמשה תנאים ר' מאיר, ר' יהודא, ר' אלעזר, ר' נחמי', ר' שמעון עמודי התורה וחיות העולם ע"כ בשלש"ה ושלש"ם (חסר י' כבשמואל א' ט' כ"ב) יו"ם עה"כ עולה בל"ע המו"ת לנצ"ח ומח"ה אד' ד' דמע"ה מע"ל כ"ל פני"ם ע"י סם חיים של תוה"ק, וכדרשת חכמינו ז"ל (קידושין ל' ע"ב) ושמתם סם תם נמשלה תורה לסם חיים ועל ידי כך נזכה לתחיית המתים שלא תהי' המות "לנצח" ע"י יחודא עילאה אמונת השי"ת הכולל כל חמשים שערי בינה, לכן מאי"ר יהוד"ה אלעז"ר נחמי"ה שמעו"ן עולה אלף קי"ח יחודא עילאה הנ"ל [שמ"ע ישרא"ל ה' אלהינ"ו ה' אח"ד] עם נ' הרומז לחמשים שערי בינה שנסמכו בל"ג בעומר להעמיד הדת על תילה תורת מש"ה שעולה ל"ג בעמ"ר בלי וא"ו, וזכות תורתם יגן עלינו לקבל התורה הקדושה מתוך הרחבה וכט"ס.

אמר ר"ש (בעירובין ס"ד) יכול אני לפטור את כל העולם מן הדין . ואפשר לפרש בהקדם רש"י פרשת וישלח ד"ה ויחבקהו וישקהו ערש"י שהביא המד"ר אר"ש בן יוחאי הלכה היא בידוע שעשיו שונא את יעקב וכו', ולכאורה איך שייך לשון הלכה בדבר אגדה, ואפ"ל עפי"מ דאי' בשו"ע חו"מ סי' ז' ברמ"א שמי שאינו מדבר עם חבירו ג' ימים מפני איבה נחשב לו כשונא ואסור לדונו. ומה"ט א"א ליצה"ר לדון לצדיקים כיון שהוא שונאם משא"כ לרשעים, ואפשר לרמז זה בגמ' (ברכות ס"א ע"ב) רשעים יצה"ר שופטם, דכיון דלא הוי לו שונא לכך יכול לשופטו, ועפי"ז יש למצוא רמז נאה למ"ש המג"א בסי' תקפ"א בשם השל"ה שהש"ץ והתוקע, יכינו ויפרשו עצמם ג' ימים קודם ימים הנוראים בקדושה דע"י שלא יתחברו עם היצה"ר נחשבים כשונא ליצה"ר, וכמים פנים אל פנים גם היצה"ר שונאו, וממילא אינו יכול לדונו, ויזכה כי מלפניך משפטנו יצא, ונצא זכאי במשפט, לכן מצינו שאמר יהושע הכינו לכם צידה כי בעוד שלושת ימים אתם עוברים את הירדן (יהושע א' י"א), פי' בעוד שלושת ימים שתהיו נקיים מכל

שייכות עם יצה"ר ולא יהיה כח לסט"א לשלוט עליהם בעברם את הירדן. והנה עשיו רומז ליצה"ר, וזש"א ר"ש הלכה שאין יצה"ר יכול לדון לישראל, כי בידוע ש"עשיו" שונא את יעקב.

ומשו"ה אמר ר"ש יכול אני לפטור את כל העולם מן הדין, ר"ל אני שפסלתי את היצ"ר מלשפוט, יכול לפטור את כל העולם מן הדין וימשל חסד ורחמים, ובזה יש לרמוז מ"ש חז"ל בברכות (ה' ע"א) א"ר לוי בר חמא אמר ר"ש בן לקיש לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע שנא' רגזו ואל תחטאו, נצחו מוטב ואם לאו וכו' יזכיר לו יום המיתה. אפשר לומר יזכיר לו ליצה"ר יום המיתה שיהיה הוא בעצמו מלאך המות להרע לו וממילא יהיה לו שונא וכיון שהוא שונא אין לתת על עדותו שנכון לעשות עבירה, וע"כ קראו שלמה המלך להיצה"ר שונא (עיין סוכה נ"ב ע"א).

ולכן אמר במ"ת והיו נכונים ליום השלישי כי ביום השלישי ירד ה' לעיני כל העם וגו' והיו נכונים ליום השלישי, מלדבר עם היצה"ר, ונזכה כי ביום השלישי ירד ה' בכבודו לעיני כל העם לדון את עמו לטוב

א"י א"ר ירמי' משום ר' שמעון בר יוחאי יכול אני לפטור את כל העולם מן הדין, וידוע קושיית העולם מדוע דווקא הוא יכול לפטור ולא אחר, וי"ל בד"ז, דהנה האריכו **המפרשים** על הבטחת הקב"ה לגאלנו שנית ב"ב, לכאורה איך יכול הקב"ה להחזיר אותנו כיון שגירש אותנו בחטאנו וקבלנו קידושין מאחר שנכנסנו לרשות היצה"ר, והכתיב (דברים כ"ד ד') לא יוכל בעלה הראשון לשוב לקחתה, כמבואר בגמ' (יומא פ"ו ע"ב) דמדמי החוטא לאיש ששלח את אשתו ונשאה לאיש אחר, (עיין בספר חנוכת התורה פרשת האזינו, ועיין בני יששכר לחודש אב מאמר ה' נחמה ב') ותירצו כיון דכולי עלמא דיליה הוא (עיין קידושין ל"ב ע"ב) ממילא אין לנו אפילו ד' אמות לקנות הגט, לכן אין כאן ריח גט, ופי' בזה מאחכז"ל (שבת פ"א ע"ב) אשכול הכופר דודי לי בכרמי עין גדי, מי שהכל שלו מכפר לי על עון גדי, פי' חטא העגל, ר"ל דכיון שהכל שלו ואין לנו אפילו ד' אמות, לכן שפיר יכול לכפר עון גדי מעשה העגל, כי עי"ז שהכל שלו לא חלו הגירושין, וממילא לא תפסו בנו קידושין אחרים.

אבל ע"ז קשה כיון דעל ידי שבת אנו שותפין לו כבי' כמאמרם ז"ל (שבת קי"ט ע"ב) כל המתפלל בערב שבת ואומר ויכולו כאילו נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית, וחצר השותפין קונה לכל אחד מן השותפין א"כ חל הגט, [ואע"ג דשותף חד מחברו לא קני, מ"מ כתב **הרמב"ם** פ"ד מהלכות אישות הל' כ"א, ומביאו המחבר בשו"ע אבה"ע סי' ל' סע"ג דבקידושין אם זרק לה על מקום המשותף לשניהם הרי זה ספק קידושין, ולגבי גירושין כתב **הה"מ** שם דיש לדקדק בדבר, ועיין בספר **ערך שי** אה"ע סי' ל' דכתב **דלהרשב"א** הוי גירושין מכח שליחות עיי"ש, ובמהדורא בתרא שם הביא בשם הירושלמי נדרים פרק השותפין דאם אמר ליה לוקח למוכר שים על מקום השותפות ואקנה, קונה גם שותף מחבירו, וש"ס דילן אפשר שמסופק בכך, ולגבי גירושין יש חשש גירושין מכח שליחות כנ"ל עיי"ש], עכ"פ מידי ריח הגט אינו יוצא וקשה כנ"ל. ואפשר לומר דאם אמרינן יש ברירה נוכל לומר דהוברר הדבר שהגט נפל בחלקו יתב', וי"ל דכלפי שמיא גליא דבחלקו לבד נפל הגט, א"כ ניחא דלא חל הגט, וידוע ששיטת ר"ש הוא דיש ברירה (עיין תוס' עירובין ל"ז ע"ב ד"ה קסבר), וסתם ר"ש הוא ר"ש בן יוחאי (עיין רש"י שבועות ב' ע"ב), ומשו"ה לשיטתו אמר ר"ש יכול אני לפטור את כל העולם מן הדין, דכיון דסבר יש ברירה אמרינן דהוברר שנפל בחלקו יתב' וא"כ לא הוי גט, והקב"ה יכול להחזיר אותנו אליו

ועפ"י הקדמה זו יתפרש היטב הפסוק אך את שבתותי תשמורו כי אות וגו' לדעת כי אני ה' מקדשכם, ונקדים עוד דהנה איתא **בספרים** שרשב"י מכונה בשם או"ת שהוא ר"ת א'ורים ו'תומים וכל רז לא אניס ליה, וז"ש אך את שבתותי תשמורו, ואל תפחדו שעי"ז ח"ו יחול הגט כי אתם שותפים להקב"ה וחצר השותפין קונה לכל אחד מהשותפין וכנ"ל, לזה אמר כי או"ת הוא ביני וביניכם, דהלכה כר"ש דיש ברירה, ואמרינן דנפל בחלקו יתב' ושוב לא הוי גט, וע"ז מסיים לדעת כי אני ה' מקדשכם, וחלו הקידושין דמעיקרא יחודא שלים של שב"ק כידוע. ובזה נבוא לביאור הפסוק ושמרו בני ישראל את השבת, ואל תפחדו כנ"ל שעל ידי כך נעשה שותפין למעשה בראשית ויחול ח"ו הגט, ובזה נבוא לביאור הפסוק ביני ובין בני ישראל או"ת הוא לעולם, פי' ישנו רשב"י שנקרא או"ת וסובר דיש ברירה, והוברר שבחלקו ית' נפל, וכלפי שמיא גליא שדווקא בחלקו נפל, וא"ת מנלן דהלכה כמותו עז"א כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ, **וידוע מספה"ק** דבראשי"ת ר"ת אור תורת רבינו שמעון בן יוחאי אשר בעבורו נבראו שמים וארץ, וא"כ וודאי הלכה כמותו.

ר' שמעון אומר הוי זהיר בקריאת שמע ובתפלה וכשאתה מתפלל אל תעש תפלתך קבע. יש לומר על פי מאמר ר' שמעון בן יוחאי (מנחות צ"ט ע"ב) שאפילו לא קרא אדם אלא קריאת שמע שחרית וערבית קיים לא ימוש ספר התורה הזה מפיך,

ועי׳ רש"י שבועות (כ׳ ע"ב) סתם ר"ש ר׳ שמעון בן יוחאי, וזה שאמר כאן ר׳ שמעון הוי זהיר בק"ש ובתפילה, ואל תעש תפילתך לצאת עי"כ "קבע" קביעת עתים לתורה. וכמו שסיים במנחות שם שדבר זה אסור לאומרו בפני עם הארץ.